

RAS

Rasspecifik avelsstrategi

för

släthårig foxterrier

2013 - 2017

Kort historik och bakgrund

Den släthåriga foxterriern avlades ursprungligen fram för att fungera som en grythund, s.k. rävsprängare, vid den klassiska engelska rävjakten till häst och med hounds. Härstamningen kan följas till senare delen av 1800-talet. Rasen blev snabbt en populär utställningshund, något som ledde till att den blev väl "dyrbar" att riskera vid grytjakt. Till stor del togs grytjakten över av oregistrerade foxterrier som fortfarande avlades för jakt och som idag restaurerats till foxterriervarianten Parson Russel terrier. I många länder, däribland Sverige, finns dock fortfarande kvar släthåriga foxterriers som används och avlas för grytjakt.

Redan på de första svenska hundutställningarna var foxterriern representerad och den blev tidigt populär både som sällskaps- och grythund. När kravet på jaktmerit togs bort för utställningschampionat i början av 1950-talet, gled rasen isär i jakt- och sällskapslinjer med ganska litet samarbete uppfödarna emellan. När rävskabben kom på 1980-talet, minskade jaktlinjernas valpar från ca 75 %, till att under 1990-talet och fram till några år in på 2000-talet pendlat mellan dryga 10 % till knappa 40 %. De senaste åren har en ökning skett så att nu ungefär hälften av alla registrerade valpar härstammar från jaktlinjer.

I sitt hemland har den släthåriga foxterriern gått från höga registreringsciffror till registreringar inte mycket högre än i Sverige, men med en extremt liten avelsbas. Emellertid har hundar exporterats från England över hela världen, och många länder har egna stammar och typer av släthårig foxterrier. I Sverige har registreringarna minskat från 60- och 70-talets c:a 400 per år till att ligga mellan 150 och 200 från 1990 och framåt.

Något som under alla år föranlett kritik från domarkåren, i Sverige, är att den släthåriga foxterriern har skiftande typ. Den har inte utsatts för den hårda typ-avel som lämnat många terrierrasor med utarmat genetiskt material. Idag kan man konstatera att det som räknades som rasens svaghet, i Sverige, är dess styrka; variationerna i typ speglar en genetiskt rik hundras. Idag finns avelsdjur från ett stort antal länder: förutom rasens hemland även finska, danska, belgiska, tyska, irländska, amerikanska, australiska, ryska, ungerska, norska, tjeckiska och nya zeeländska linjer.

Populationen

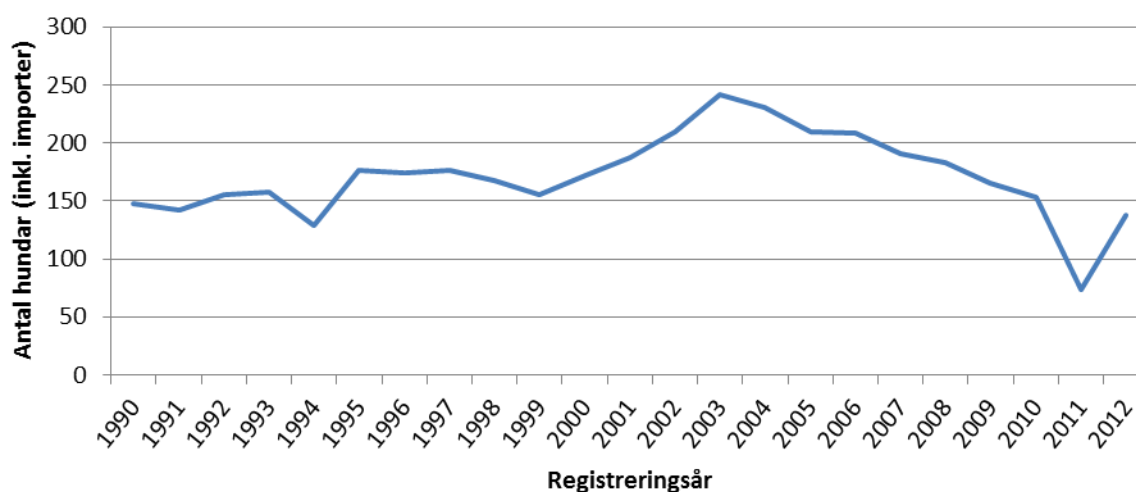
I första versionen av RAS användes programmet Lathunden för att utföra populationsanalyser. Nu finns underlag för motsvarande analyser lätt tillgängliga för alla via SKKs on-linetjänster Hunddata och Avelsdata. I första versionen av RAS konstaterades att inavelsökningen låg på en kritiskt hög nivå. Sedan 2005 har rasklubben och uppfödarkåren arbetat med att kontrollera inavelsgraden för tilltänkta parningar och ökningen i inavelsgrad har stadigt legat under 2,5 % fram till 2010. Avgörande för att kontrollera ökningen i inavelsgrad i en ras är att begränsa släktskapet mellan föräldradsjuren i en parning och att begränsa antalet avkommor och barnbarn efter varje individuellt avelsdjur.

Rasen är uppdelad i två grupper, en jaktinriktad och en med inriktning på uppfödning av hundar för sällskap. Uppfödarkåren är mån om att rasen inte ska delas i två helt åtskiljda grupper, så som skett i många andra raser, utan man vill värna om ett samarbete och **en gemensam ras**. Ett visst utbyte av genetiskt material finns mellan grupperna, främst genom att uppfödare av foxterrier för jakt använder avelsdjur från icke jaktlinjer.

Registreringar och inavel

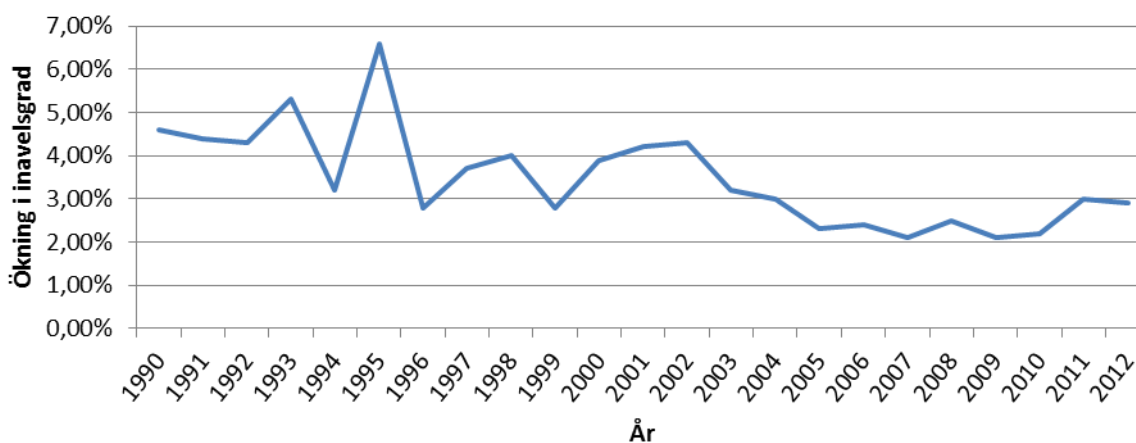
Rasens registreringsstatistik har varierat över åren (Figur 1). Under 90-talet registrerades omkring 150-170 hundar per år. I början av 2000-talet stiger antalet registreringar för att nå en toppnotering 2003 på 242 hundar. Därefter har antalet registreringar stadigt sjunkit för att åter ligga omkring 150 hundar år 2010. År 2011 halverades tillfälligtvis antalet registreringar till endast 74 hundar, men 2012 ökade åter registreringarna till 138 valpar.

Från 2004 har mellan 2-9 registreringar per år utgjorts av import.

Figur 1. Totalt antal registrerade hundar per år, inklusive importer.

För att undvika alltför påtagliga risker för genetisk utarmning med åtföljande negativa effekter på hundarnas fysiska och mentala hälsa bör man eftersträva att i vart fall inte överskrida en inavelsstegring som är högre än ca 0,5 % i genomsnitt per generation för hela rasen. Det innebär att den genomsnittliga inavelsökningen för ett enskilt registreringsår inte bör ligga högre än ca 2,5 %. Sedan tillkomsten av första versionen av RAS har uppfödarna gjort en god insats vad gäller att bredda avelsbasen och kontrollera ökningen i inavelsgrad. Från att under slutet av 1980-talet ha haft en oroväckande hög inavelsökning, periodvis så hög att den motsvarade systematisk kusinparning i hela rasen, har inavelsökningen sedan början av 2000-talet sjunkit och ligger sedan 2005 mellan 2 och 2,5 % vilket motsvarar det mål rasklubben satt upp (Figur 2). I det minskade antalet kullar under 2011, som verkar vara en tillfällig nedgång, syns det att inaveln ökade till drygt 3 %.

Figur 2. Rasens genomsnittliga ökning i inavelsgrad, baserat på information från 5 generationer.

Antalet parningar mellan nära släktingar har legat på en konstant eller något minskande nivå sedan mitten av 2000-talet. SKK rekommenderar inte parning mellan två individer där avkommans inavelsgrad överstiger 6,25 %, d v s kusinparning. För att undvika tät släktskapsavel kan uppfödare idag lätt beräkna en fiktiv kulls inavelsgrad genom en provparning i SKKs webbtjänst Avelsdata.

Tabell 1. Fördelning av parningar med avseende på föräldrarnas släktskap.

Fördelning parningar i %	Kullar födda									
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Upp t.o.m. 6,25%	45	50	43	45	39	40	35	33	14	24
6,26% - 12,49%	6	10	2	5	3	3	2	2	3	3
12,5% - 24,99%	5	1	3	2	1	3	0	1	0	0
25% -	0	0	0	0	0	2	0	0	1	1

Hanhundsanvändning

Möjligheterna att bevara ärftlig variation i en ras är i betydande grad beroende av antalet för avel tillgängliga handjur och det sätt på vilket de används i avel. Beräkningarna här utgår från att en genomsnittlig hanhund utnyttjas i avel under en period av 4-5 år. För att det då skall vara möjligt att upprätthålla en rimlig bredd i aveln bör ingen hanhund tillåtas att producera mer än maximalt c:a 5 % av antalet valpar i en generation och helst inte över 2 %. Med 150 valpar registrerade per år skulle det för rasen släthårig foxterrier i dag medföra ett maximalt livstidsproduktions kring c:a 40 valpar, eller c:a 10 kullar per hane, och ett önskvärt maximum vid c:a 15 valpar eller omkring 4 kullar. Om nivån för 2011, med omkring 70-80 registrerade valpar, blir bestående innebär det att ingen hanhund bör producera mer än c:a 20 valpar, eller 5 kullar per hanhund, och helst inte mer än 7-8 valpar eller 2 kullar. Värdena gäller om aveln helt skulle baseras på hundar i den svenska stammen och utan tillskott av import.

Av de hundar som använts i avel sedan 2005 finns framförallt två hundar som påtagligt överskrider den rekommenderade maximigränsen för hanhundsanvändning. Dessa båda hundar, som dessutom är far och son, har totalt lämnat 17 respektive 18 kullar, och 65 respektive 71 valpar. Dessa hundar är födda i slutet av 90-talet och var mest verksamma under första halvan av 2000-talet. Det finns ytterligare en hanhund med samma höga användning som var verksam under samma tidsperiod, men som lämnade sin sista kull 2004. Två av dessa tre har dessutom ett mycket stort antal barnbarn. Det finns stor anledning att beakta hur avkommor och barnbarn till dessa hundar används vidare i populationen. Antalet kullar och antalet valpar efter de hanhundar som varit verksamma i avel och lämnat fler än 5 kullar finns sammanställda i Tabell 2.

Då varje avkomma har en far men två far- och morfäder kan antalet barnbarn uppgå till ca dubbla antalet egna valpar utan betydande risk för alltför starkt inflytande av en enskild hane på rasen. Värden för maximalt antal barnbarn och rekommenderad nivå skulle då ligga vid 80 respektive 30 barnbarn, alternativt 40 respektive 16 om man beaktar den mycket låga registreringsciffran för 2011.

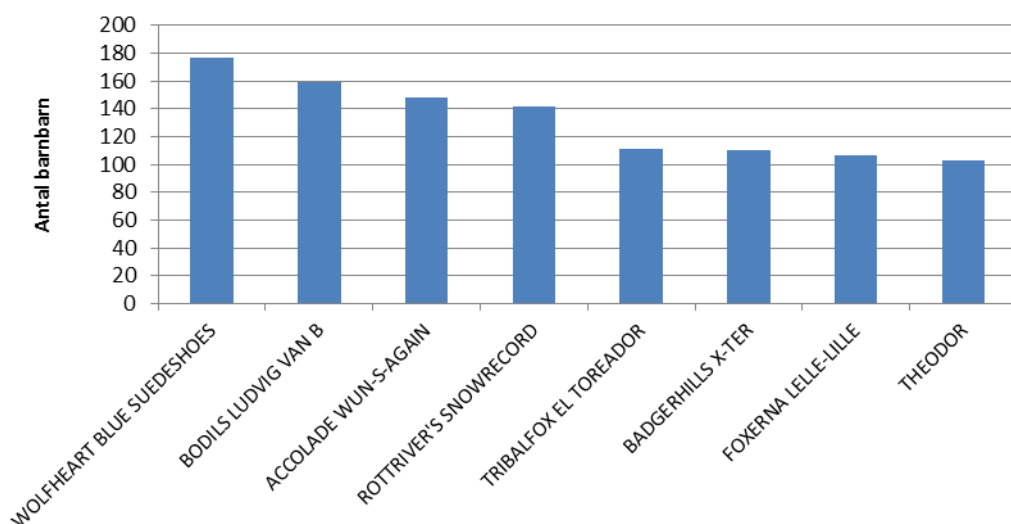
Ett tiotal hundar överskrider antalet barnbarn mer påtagligt med över 100 barnbarn. Av dessa har knappt hälften även lämnat fler avkommor än rekommenderat. Det finns avsevärda svårigheter att begränsa användandet av enskilda hanhundslinjer därför att besluten inte längre ligger hos en enskild hanhundsägare utan mer hos gruppen tikägare som väljer parningspartners för sina tikar. Det finns inga enkla vägar att reglera användningen av närbesläktade hanhundar annat än genom en intensiv och snabb information till alla tikägare om den faktiska användningen av avelshannar i rasen. Därmed ges tikarnas ägare ökade möjligheter att undvika att alla utnyttjar samma härstammingslinjer så att enskilda härstamningar blir alltför starkt representerade.

En förklaring till att inavelsökningen ligger på en låg nivå, trots en överanvändning av enskilda stamtavlor, kan vara den rätt flitiga användningen av importerade eller utländska hanar i avel. Omkring 15 % av de hanhundar som används under perioden 2005 till 2011 är utlandsregistrerade. Därmed kommer ett relativt stort antal individer att få en måttlig inavelsgrad. Fortsätter man sedan i nästa generation med nära släktskapsparningar i ovanligt hög grad, så som fallet är inom rasen släthårig foxterrier, så kommer ökningen av inavelsnivån att bli betydande mellan föräldra- och avkomme-generationen. Det ger omedelbart till effekt att den beräknade effektiva populationens storlek minskar drastiskt.

Slutsatsen av detta blir, att man trots de låga siffrorna för effektiv population lyckats hålla rasen i rimligt gott hälsotillstånd, och på en låg inavelsnivå, beror med all säkerhet på den förhållandevis omfattande importen av avelsdjur.

Tabell 2. Antal kullar och antal avkommor efter de hanhundar som fått fler än 5 kullar under perioden 1990-2012.

Regnr	Namn	Kullar	Valpar
S30011/98	Bodils Så Ståtlig	18	71
S14778/96	Wolfheart Blue Suedeshoes	18	52
S27885/97	Bodils Ludvig Van B	17	65
S43789/93	Foxerna Lelle-Lille	16	58
S49030/99	Accolade Wun-S-Again	15	65
S49188/87	Watteau Whizzbang	12	48
S55350/81	Froje	10	53
S44720/97	Kettunurin Demsey	10	44
S19408/89	Riber Radical	10	39
S46992/92	Ziglavys Drabant	10	38
S60852/90	Dennis	10	31
S25012/89	Turmas Tempo	10	25
S13989/84	Itkins Snick-Snack	9	38
S57883/2000	Badgerhills X-Ter	9	29
S61634/92	Riber Recorder	8	40
S12357/2000	Bodils Chesterton	8	38
S52435/95	Indianfox's Paddington	8	35
S60667/2002	Egelykke El Toreador Fanfare	8	33
S22969/93	Rottriver's Snowrecord	8	32
S28838/2003	Indianfox's The Goldminer	8	32
S12784/2001	Velfrass Tuxedo	8	31
AKCRN09984801	Quissex Gallop On	8	31
S20067/95	Mosvalley Arcadian	8	30
S41574/94	Bodils Kocken	8	28
SF69781/83	Wolfheart Lancelot	8	22
S18956/2002	Tribalfox El Toreador	7	30
S43037/96	Rockenhardt Voyager	7	28
S20198/2003	Itkins Hero	7	25
SF149289/84	Wolfheart Reduta	7	21
S17592/2002	Zack	6	33
S32753/94	Rockenhardt Rhine	6	31
S22412/2008	Firecreek Free Runner	6	27
S28212/2000	Bodils Granne Köksgosse	6	25
FIN39801/02	Music's Ice Man At Quissex	6	23
S10910/2005	Bodils Abel Boy	6	23
S28281/98	Itkins Elvis	6	22
S34411/90	Theodor	6	21
FIN15925/05	Velfrass Ivan Groznyj	6	21
S14386/92	Bodils Ikaros	6	20
S36772/2001	Dormacs Kilroy	6	19
SF29307/86	Wolfheart Sloane Ranger	6	14
S40379/89	Bodils Bruno Björn	6	13

Figur 3. Antal barnbarn för hanhundar som fått fler än 100 barnbarn under perioden 1990-2011.

Effekter av inavel på fruktsamhet

Den genomsnittliga registrerade kullstorleken efter svenskregistrerade mödrar, enstaka importörer således inte medräknade, har under perioden 1987 - 1992 ökat med nästan exakt 1 valp per kull. Då den genomsnittliga inavelsnivån under samma tid sjunkit från över 7 % till strax under 5 % är den sjunkande inavelsgraden med stor sannolikhet en bidragande orsak till den ökande fruktsamheten.

Som framgår av Tabell 3 syns ingen mer påtaglig effekt av nära släktskapsavel på kullstorleken förrän i Parningstyp IV, dvs. vid de mycket närbesläktade parningarna då kullstorleken sjunker dramatiskt. Vad som med stor säkerhet dessutom kan sägas, även om det inte finns något siffermaterial för att redovisa de absoluta effekterna, är att svårigheterna att få tikarna dräktiga ökar med stigande släktskap till hanhundarna.

Tabell 3. Parningstyp och fruktsamhet, 1987-1992

Parningstyp	Antal	Inavelsgrad (%)	Kullstorlek
I	555	2,9	3,7
II	52	9,9	3,7
III	48	15,2	3,7
IV	17	28,0	2,2

Typ I = föräldrar mindre släkt än kusiner, Typ II = föräldrar släkt som kusiner och motsvarande, Typ III = föräldrar släkt som halvsyskon och motsvarande, Typ IV = föräldrar släkt som helsyskon eller föräldrar-avkomma

Mellan 2005 och 2012 föddes 316 kullar med i genomsnitt 4,0 valpar per kull.

Hanhundars avelsdebut

I en välplanerad avel är det önskvärt att hanhundar inte tillåts producera mer än ett begränsat antal kullar, i raser med begränsat antal registreringar maximalt 3 och i övriga raser maximalt 5 kullar, innan resultatet av de första kullarna kunnat utvärderas. Om man skall ta hänsyn både till exteriör och mentalitet, samt dessutom i någon grad gardera sig mot ärftliga sjukdomar och defekter som debuterar först i vuxen ålder, så blir konsekvensen att hanen efter de första inledande kullarna bör ställas på väntelista i minst 2 år innan man tar ytterligare avkomma efter honom. Hanen själv bör dessutom av samma skäl vara minst 18 månader gammal innan han används i avel.

En sammanfattning över hanar som avelsdebuterat från år 2005 och framåt visas i Tabell 4. Den visar att i genomsnitt 23 % av hanhundarna får sin första kull före 2 års ålder, men enstaka år så många som 43 %. Endast ett par enstaka hundar har avelsdebuterat före ett års ålder, men det har skett ganska nyligen. För tidsperioden som omfattades för första versionen av RAS var motsvarande siffra 46 % i genomsnitt. Det har alltså i genomsnitt skett en förbättring även om det fortfarande förekommer ett frekvent användande av mycket unga hundar i avel. Under 2011 var det dock ingen hanhund som fick sin första kull före 2 års ålder.

Tabell 4. Ålder på hanhundar då de första gången användes i avel.

Hanhundens ålder	Kullens födelseår							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
0 - 6 månader	0	0	0	0	0	0	0	0
7 - 12 månader	0	0	0	1	0	1	0	0
13 - 18 månader	0	1	3	2	1	3	0	1
19 - 24 månader	2	1	2	2	3	2	0	0
2 - 3 år	10	7	6	5	8	7	2	4
4 - 6 år	2	5	4	2	2	1	3	7
7 år och äldre	1	1	1	2	1	0	1	0
Tot. antal avelsdebuterande hanar	15	15	16	14	15	14	6	12
Procent under 2 år	13	13	31	36	27	43	0	8

Slåthårig foxterrier är en ras med förhållandevis måttliga registreringssiffror. Det finns därför anledning att vara restriktiv med produktion av ett flertal kullar efter enskilda avelsdjur innan det första avelsresultatet kunnat utvärderas.

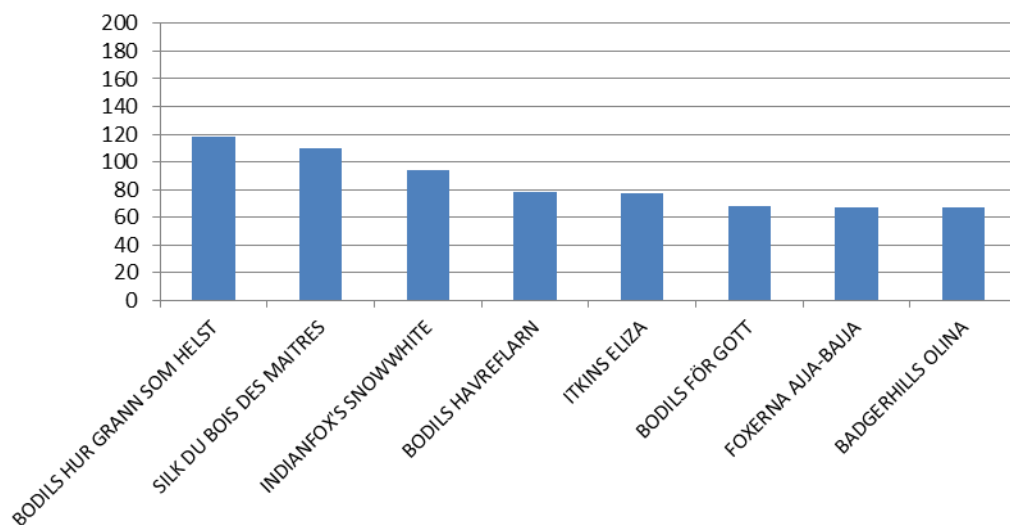
Tikar i avel

För tikar gäller allmänt att de debuterar senare i avel än hanhundarna. Under tidsperioden 2005-2011 har 10 % av de avelsdebuterande tikarna fått sin första kull före 2 års ålder. Av dessa är det bara en tik som har fått sin första kull före 1,5 års ålder, och det förefaller ha skett en förbättring mot slutet av tidsperioden (Tabell 5).

Även om tikar inte kan få samma antal avkommor som en hanhund kan de fortfarande få ett stort inflytande på rasen om de blir mödrar till många söner som används i avelsarbetet. Två tikar har fått fler än 100 barnbarn under perioden 1990 till 2011 (Figur 4).

Tabell 5. Ålder på tikar då de första gången användes i avel.

Tikens ålder	Kullens födelseår							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
0 - 6 månader	0	0	0	0	0	0	0	0
7 - 12 månader	0	0	0	0	0	0	0	0
13 - 18 månader	0	0	0	1	0	0	0	0
19 - 24 månader	2	5	2	6	0	2	0	1
2 - 3 år	15	18	17	9	14	9	8	12
4 - 6 år	7	5	5	10	5	11	3	5
7 år och äldre	0	0	0	0	0	0	0	0
Tot. antal avelsdebuterande tikar	24	28	24	26	19	22	11	18
Procent under 2 år	8	18	8	27	0	9	0	6

Figur 4. Antal barnbarn för de 8 tikar som fått flest barnbarn under perioden 1990-2011.

Övergripande mål för rasens populationsstruktur:

- Att upprätthålla en livskraftig, sund population av släthårig foxterrier i Sverige.
- Avelsarbetet inom landet ska bedrivas på ett sätt som värnar en långsiktigt hållbar genetisk variation i populationen.

Specifika mål:

- Att den genomsnittliga inavelsökningen i rasen inte ska överskrida 2,5 % per år.
- Att uppfödaren utvärderar en kull vid minst 12 månaders ålder, innan tiken åter paras.
- Att inte ta mer än 2 kullar efter en enskild hanhund innan en utvärdering sker av dessa kullar för att bedöma lämpligheten för att eventuellt använda hanen ytterligare. Utvärdering, som lämpligen sker i samråd uppfödare/hanhundsägare, kan ske när yngsta kullen är 12 månader för att bedöma om valparna befinner sig vara friska och sunda, har för rasen en sund mentalitet och inte uppvisar några allvarliga defekter.
- Att en hanhund efter utvärdering kan fortsätta i avel med önskvärt högst 3 kullar, om utvärderingen ger vid hand att valparna från de första 2 kullarna förefaller sunda enligt ovan.

Strategier:

- Avelskommittén ansvarar för att även fortsättningsvis publicera inavelsgraden på födda valpkullar i Släthåret samt på rasklubbens hemsida.
- Styrelsen, i samarbete med avelskommittén, ansvarar för att fortlöpande informera om negativa effekter av inavel, till exempel via artiklar i Släthåret och via uppfödarträffar.
- Avelskommittén ansvarar för att publicera aktuella siffror på hanhundsanvändning fortlöpande via Släthåret och hemsidan.

Hälsoläget

Två genomförda hälsoenkäter, 2005 och 2007, samt underlag från försäkringsbolagen Folksam och Sveland, bekräftar uppfödarnas uppfattning att rasen är sund. I den senast genomförda hälsoenkäten från 2007 inkom information om 120 hundar. En sammanställning av de svar som inkom finns i **bilaga 1**. De mest frekvent rapporterade problemen i rasen var navelbräck och beteendeproblem. Navelbräck förekom hos 19 % av hundarna, dock i huvudsak i lindrig form. Hundägarna upplevde beteendeproblem hos 42 % av hundarna som omfattades av enkäten. I 54 % av fallen handlade det om ljudrädslor. Även en del övriga rädslor och enstaka fall av aggressioner och "vaktigt" beteende förekom.

Enkäten ger en likartad bild jämfört med den enkätundersökning som genomfördes 2005, med undantag av en ökad andel rapporterade beteendeproblem (42 % jämfört med 11 %). Eftersom svarsfrekvensen på den senare enkäten är relativt liten och betydligt lägre än för den tidigare enkäten är det svårt att avgöra om skillnaden i andel beteendeproblem utgör en verklig skillnad eller slump, alternativt att ägare till hundar med specifika problem är mer benägna att svara på enkätundersökningar. Andelen beteendeproblem, framförallt ljudrädslor, bör dock följas upp inom rasen.

De problem som enligt enkäterna förefaller mest frekventa efter navelbräck och beteendeproblem var problem med hud, mage/tarm och rörelseapparaten. Omfattningen av dessa problem bör följas upp i framtida enkäter för att snabbt upptäcka eventuella ökningarna i förekomst. I uppföljningen av RAS som genomfördes 2009 diskuterades även vissa problem med tandbortfall som uppfödare uppfattar som ett ökande problem, särskilt i jaktlinjerna. Svansdefekter, patella luxation och ataxi är andra defekter som förekommer och diskuteras, men det är okänt i vilken omfattning.

Den större enkäten från 2005 kommenterades på följande sätt av leg. vet. Göran Jönsson, Skara:
"Den vanligaste anmärkningen gäller navelbräck, som 11,3% av hundarna är behäftade med. De allra flesta är små och saknar betydelse för hundens hälsa. Vid större navelbräck ligger ofta en del av tarmen i bråcket och kan bli inklämd med akuta och allvarliga sjukdomssymtom som följd och som kräver omedelbar operation. Orsaken till bråcket är att den slits i bukväggen, som navelsträngen går ut genom, är för vid. Erfarenhet från annat djurslag (gris) tyder på att det kan finnas en ärftlig disposition för denna "defekt". Utan att på något sätt vilja överdriva riskerna med navelbräcken tycker jag, att man bör vara försiktig med att använda djur med stora navelbräck i aveln och att definitivt undvika att para två individer med navelbräck.

Nästan lika vanlig är anmärkning på hundens lynne (10,7 %). I denna grupp finns säkert en del där anmärkningen beror på att hund och ägare inte passar ihop, men en hel del rör åsk- och annan ljudrädsla och en del aggressivitet. Problem från huden, mag-tarmkanalen och rörelseapparaten rapporteras ha ungefär samma omfattning (7,7 %). De allra flesta är säkerligen miljöbetingade (infektioner som orsak till klåda och diarré, olyckshändelser som orsak till hälta etc.). Från avelssynpunkt är det angeläget att särskilt beakta medfödda fel på skelett och leder (t.ex. knäskålsluxation) och möjligen också s.k. foderallergi, men dessa är av enkäten att döma f.n. så ovanliga eller t.o.m. obefintliga att några åtgärder inte är aktuella.

Bettfel rapporteras hos 6,4 % av hundarna. Man kan förmoda att siffran är för låg. En del djurägare har svarat att de inte kontrollerat bettet, för andra gäller sannolikt att de inte räknat tänderna alt. inte vet hur många de normalt skall vara. Undersökning av bettet skall normalt ingå i domarens bedömning vid utställningar. Besvär med ögon har förekommit hos 5,1% av hundarna, i de allra flesta fall av engångskaraktär. Endast i ett fall har invikta ögonlock (entropion) rapporterats. Detta är ju en ärftlig åkomma i många hundraser, så vi skall vara lyckliga att ha bara detta enda undantags(?) -fall. Övriga rapporterade anmärkningar är få. Ett par allvarliga hjärtfel och några fall med störningar från centrala

nervsystemet (varav ett par med diagnosen epilepsi) liksom ett par med blodcancer (lymfom) kan naturligtvis inte föranleda några åtgärder men bör vara föremål för fortsatt observation. Totalintrycket av enkäten tycker jag bekräftar det vi tidigare trodde - släthårig foxterrier är en sund ras utan allvarliga defekter.”

Övergripande mål för rasens hälsa:

- Att bibehålla det goda hälsoläget i rasen och värna uppfödarens och valpköparens bild av den släthåriga foxterriern som en fysiskt och mentalt sund hund.

Specifika mål:

- Att andelen anmärkningar inom rasen, som till exempel navelbräck och svansknyckar, inte ska öka.
- Att vid nästa hälsoenkät mer noggrant kartlägga omfattning av navelbräck och svansknyckar.
- Att mer noggrant kartlägga omfattning, art och grad av upplevda beteendeproblem i rasen.
- Att hundar med fastställd diagnos för allvarlig sjukdom/funktionshinder, eller defekt som kan vara ärftlig, inte ska användas i avel.

Strategier:

- Rasklubbens styrelse ansvarar för att marknadsföra rasen och framhäva rasens positiva hälsoläge via uppdaterad information på klubbens hemsida och via andra hundmedia.
- Rasklubbens styrelse och avelskommitté informerar regelbundet, via till exempel uppfödarräffar och klubbens tidning/hemsida, om vilka anmärkningar som förekommer och vikten av att inte para hundar med samma svagheter med varandra (till exempel två hundar med svansdefekter).
- Hundar med svåra navelbräck ska inte användas i avel, och två föräldradjur med lindriga navelbräck bör inte paras med varandra.
- Rasklubbens styrelse och avelskommitté fortsätter följa upp hälsoläget via regelbundna hälsoenkäter, vart 5:e år.
- Avelskommittén genomför under 2013 en mer omfattande hälsoenkät, med särskilt fokus på beteende, för att få en bättre överblick över rasens nuvarande situation.

Exteriör och funktion

Storlek/vikt på den släthåriga foxterriern har diskuterats mycket i uppfödarkretsar. Vid några tillfällen har man vägt och mätt mankhöjd på hundarna, i olika omfattning, och med mer eller mindre standardiserade metoder. Resultaten är entydiga – hundar av icke jaktlinjer överskrider i många fall den vikt som standarden medger, och det gäller i synnerhet hanhundarna. Storleken påverkar hundens förmåga att gå i gryt, och är alltså avgörande för foxterrierns funktion som jakthund. I jaktlinjerna ser man heller inga problem med för stora hundar, där kan snarare alltför små hundar förekomma. Hundens jaktliga förmåga påverkas inte bara av mankhöjd och vikt, utan även av alltför breda fronter och överdrivet djupa/runda bröstkor, se rasstandard.

Följande textstycke är framtaget av professor Per-Erik Sundgren i samband med att första versionen av RAS utarbetades av Rasklubb för Släthårig Foxterrier.

"Storlek är faktiskt en av de enklaste egenskaper man kan välja att förändra i en hundras. Orsaken är den förhållandevis höga ärftlighetsgraden. Gör man ordentliga mätningar bör ärftlighetsgraden hamna mellan 60 och 80 procent. Det innebär att av den skillnad man genom urval åstadkommer mellan föräldradjur och rasmedelvärdet så kommer ca 60-50 % att återfinnas hos avkomman. Väljer man därför föräldradjur som i genomsnitt ligger 3 cm under rasmedelvärdet så kommer deras avkomma att i genomsnitt ligga ca 2 cm under det tidigare rasmedelvärdet. Det som kan komplicera urvalet för storlek lite till att börja med är inavelseffekter. Orsaken är att starkt inavlade hundar tenderar att vara lite mindre än hundar med lägre inavelsgrad. Om man då genom ett avelsprogram för minskad kroppsstorlek samtidigt bryter upp en del tidigare inavel kan det till att börja med se ut som om hela programmet är misslyckat. Avkomma efter tidigare inavlade hundar kan inledningsvis och i genomsnitt bli något större än de inavlade föräldrarna. Men det gäller bara i den första generation då man bryter upp gammal inavel. Därefter fungerar urvalet åter med full effekt på storlek.

Det finns inget behov att koncentrera avelsarbetet kring särskilda linjer med små hundar för att nå framgång vid urval för storlek. Fortsätt i stället med avel på i övrigt fullgoda hundar men se till att man vid val inom kullar och bland de bra hundarna hela tiden i första hand väljer de mindre hundarna i de kullar där det är aktuellt att ta ut avelsdjur. Det ger visserligen en lite långsammare förändring av storlek därför att man då inte får lika stor skillnad mellan de nya föräldradjurens och rasmedelvärdet som om man bara använde de minsta hundarna. Men vinsten är att man kan bevara rastyp och dessutom minskar riskerna för att avelsbasen begränsas så starkt att inavelsproblem blir följderna. Det är när man försöker nå sina avelsmål alltför snabbt som man hamnar i de problem med inavel som alltid följer i spåren av för liten avelsbas."

Övergripande mål för rasens exteriör:

- Att släthårig foxterrier ska ha en funktionell exteriör, ändamålsenlig för gryttjakt, och som motsvarar rasens standard.

Specifika mål:

- Att få ner storlek/vikt inom rasen, till att mer motsvara rasstandard.

Strategier:

- Styrelse och avelskommittén informerar uppfödare via uppfödarmöten, rasklubbstidning och hemsida om vikten av att prioritera exteriör och funktion när avelsdjur ska väljas.
- Styrelsen och avelskommittén ansvarar för att genomföra viktanalyser i samband med utställningar, som underlag inför revidering av RAS 2017.

Mentalitet

I båda hälsoenkäterna från 2005 och 2007 framkom som beskrivits tidigare att en stor andel ägare upplever beteendeproblem hos sina foxterriers. Det kan både bero på problem hos hundarna, men också på att ägarna har en felaktig förväntan på hur hunden ska bete sig – att man så att säga valt "fel ras". Den kommande hälsoenkäten som planeras för 2013 avser att ytterligare kartlägga vad dessa beteenderelaterade problem består i och vilken omfattning det rör sig om. Klart är dock att ljudrädslor är del av problemet. Ljud- och skotträdslor är handikappande för alla hundar oavsett användningsområde, och ofta förenat med lidande hos hunden. Svåra ljudrädslor innebär också stora bekymmer för ägaren, som inte sällan behöver anpassa sin livsstil för att undvika situationer där hunden kan må dåligt.

Den metod för standardiserad generell beskrivning av hundars beteendereaktioner som finns tillgänglig idag är Mentalbeskrivning Hund (MH). Sedan nuvarande version av MH infördes 1997 har 104 släthåriga foxterrier beskrivits. Resultaten finns tillgängliga i SKK Avelsdata. En jämförelse mot genomsnittsdata för brukshundraserna visar att de beskrivna hundarna är något passiva i aktivitet tillsammans med för dem främmande människor, vilket inte behöver vara någon nackdel om de i övrigt har god kontakt med sina ägare. Även i MH kan man se att rasen visar påtaglig överreaktion på skott men däremot inte någon allmän rädsla för höga och plötsliga ljud i övrigt. Inte heller syns andra extrema reaktioner av rädsla, något som annars är ett problem i flera sällskapshundraser.

Flest hundar beskrevs mellan 2001 och 2007, då ungefär 11 hundar per år beskrevs, vilket motsvarade omkring 5 % av antalet registrerade hundar. År 2008 beskrevs 17 hundar, 2009/10 hundar, 2010/ 7 hundar, 2011/1 hund och 2012/1 hund.

Ett problem med MH är att det kan vara svårt att få plats vid beskrivningstillfällena då hundar av bruksras är prioriterade. I maj 2012 startade SKKs satsning på en ny mentalbeskrivningsform, Personlighetsbeskrivning Hund (BPH). BPH är avsett att vara en beskrivning som passar samtliga raser, medan MH utvecklades med avsikt att användas för brukshundar. Möjligen är BPH en mer lämplig beteendebeskrivning för foxterrier och beskrivningen är tänkt att vara mer tillgänglig för alla raser. 4 hundar gjorde BPH 2012.

Grytprov är ett funktionsprov för att bedöma hundens förutsättningar att fungera vid grytjakt. Provet är uppdelat i flera delar: karaktärsprov, apporteringsprov och anlagsprov. Hundar med godkänt anlagsprov kan starta på jaktprov i naturgryt för att kunna bli grytjaktchampion. Andelen släthåriga foxterriers som startar på grytanlagsprov och jaktprov har ökat under senare år. Grovt räknat startar 10-15 % av alla 2-3-åringar på grytanlags- eller jaktprov (personlig kommunikation, Marianne Jonsson-Hall).

Övergripande mål för rasens mentalitet:

- Att värna de mentala egenskaper som gör släthårig foxterrier till en duglig grythund och en väl anpassad sällskapshund.

Specifika mål:

- Att öka antalet hundar som deltar i standardiserade beteendebeskrivningar.
- Att öka antalet hundar som kommer till start på grytanlags- eller jaktprov, med ett långsiktigt mål på 20 %.
- Att minska andelen hundar som visar ljudrädslor.

Strategier:

- Att styrelsen i samarbete med avelskommittén ansvarar för att informera om SKKs nya satsning på BPH, till exempel via artiklar i Släthåret.
- Att styrelse och avelskommittén informerar uppfödare via uppfödarmöten, rasklubbstidning och hemsida om vikten av att inte para två hundar som visar ljudrädslor med varandra. Hundar som visar starka rädsor ska inte användas i avel.
- Att styrelsen ansvarar för att den släthåriga foxterrierns funktion som jakthund lyfts fram i information på hemsidan och i tidningen Släthåret.
- Att stötta uppfödare i att uppmuntra och verka för att valpköpare tränar och startar sina hundar på grytanlagsprov, genom att göra information om olika funktionsprov lättillgänglig.

Rasklubbens arbete med RAS

Underlag till detta dokument har varit SKKs databas Avelsdata, två hälsoenkäter samt inofficiell statistik över starter vid grytanlags- och jaktprov sammanställd av Marianne Jonsson-Hall.

Åtgärder sedan förra versionen av RAS

Rasklubben har, sedan 2005, infört att inavelsgraden på de kullar som lämnas in till valphänvisning ska ha känd inavelsgrad och att kullar som lämnats in för valphänvisning även kommer att publiceras i klubbtidningen samt på hemsidan med känd inavelsgrad.

Hälsoenkäten upprepades under 2007. Utvärderingar av RAS har skett 2008 och 2009.

Planerade åtgärder

För att informera om och diskutera de mål och strategier som anges i detta dokument med uppfödare och potentiella valpköpare planeras följande aktiviteter, utöver de som redan specificerats i de olika strategierna:

- Rasklubbens styrelse ansvarar för att anordna uppfödardräffar, önskvärt vartannat år, men minst inför varje revidering av RAS.
- En stående sida i Släthåret införs för att informera om avelsrelaterade frågor.
- Styrelsen ansvarar för att stötta framförallt nya uppfödare och att informera nya uppfödare om RAS.

2013-05-26

RASKLUBB FÖR SLÄTHÅRIG FOXTERRIER